

Historisk drift av gården, endringer, og bakgrunn for innspillet

Oppsummering

For å kunne beholde arbeidsplassene, utvikle gården og destinasjonen Plura Valley er vi avhengig av å kunne legge til rette for besøkende. Vi ligger i et LNFR1 område, noe som i praksis begrenser all drift utenom landbruk, skogdrift og gårdstilknyttet stedbunden næring. Gården er ikke drivverdig innen ordinær drift. Det er for lite dyrkamark (73daa) og for kort sesong til å kunne leve av tradisjonelt landbruk. Når det gjelder skogdrift ligger mesteparten av skogen ulendt til, og gården er så langt unna «sivilisasjonen» at vi ikke engang får tilbud på pris for hogst av skogen. **Det er likevel bo og driveplikt på gården, som har vært i familien i 6 generasjoner.**

Vi har siden oppstart i 2017 trodd at drifta med tilleggsnæring kom inn under definisjonen «gårdstilknyttet stedbunden næring», vi har søkt (og fått) landbruksmidler til flere av utviklingsprosjektene innen reiseliv på gården. Historisk har det vært drevet med reiseliv på gården siden før krigens dager. For å oppfylle kravene til bo og driveplikten har vi leid ut dyrkamarka til naboene slik at de får bedre fôrgrunnlag.

Det har stor verdi for lokalsamfunnet at aktiviteten og arbeidsplassene i distriktet opprettholdes. Samarbeidet mellom gårdene gjør at nabogården også får et bedre driftsgrunnlag, og satsingen på reiseliv gjør at vi opprettholder bosettingen og ressurser til vedlikehold av gården. Plura er verdenskjent i en veldig smal nisje, dette gir et perfekt grunnlag for helårsturisme i tråd med bærekraftsprinsippene og den nasjonale reiselivsstrategien.

Grottedykking er samtidig en risikosport – i dag er vi det eneste grottedykkersenteret i Norge. Vi tilbyr internasjonalt anerkjent utdanning, kvalitetssikring og guiding - noe som reduserer risikoen for ulykker betraktelig.

Vi mener derfor at vi gjennom drifta av Plura Valley også tar et samfunnsansvar, både når det gjelder sikkerhet, men også innen bolyst, attraktivitet og omdømme. Vi har vunnet priser for årets bedrift 2022 og beste TDI dykkersenter i Skandinavia (2020, 2021, 2022).

I 2020 lanserte vi planer om å bygge et kompetansesenter for grottedykking ved grotteåpninga. Dette ville vært et miljøbygg, unikt i verdensammenheng og en tydelig markering av at vi tar sikkerhet innen grottedykking på alvor i Norge. Med dette prosjektet gikk vi blant annet til finalen i Arctic Accelerator og har vært i dialog med flere potensielle investorer.

I rulleringen av kommunens arealplandel for reindrift kom det krav om at ubebygde hyttetomter skulle tas ut av gjeldende plan, og vi **mistet da verdier for over 300.000kr** (takst ved overtakelse av gården i 2021). I tillegg var det et ønske om å få caravanplass omgjort, og 25 oppstillingsplasser med spikertelt ble tatt ut av planen. Dette innebærer et **betydelig tap** for gården både økonomisk og utviklingsmessig.

Etter innsigelse fra Statsforvalteren på alle punkt som har med Plura å gjøre, ble muligheten for utvikling langt mindre enn det vi hadde sett for oss da vi overtok familiegården i 2021. Reindrifta og kommunen var positiv til at vi skulle få fortsette drifta, og også positiv til planene om å etablere et senter ved grotteinngangen. I høringsrundene kom det ikke en eneste uttalelse som var negativ til våre planer. Likevel er drømmen om et helårsåpent kompetansesenter innen grottedykking skrinlagt etter innsigelser fra Statsforvalteren. Vi har nå skissert en minimumsløsning for at vi skal kunne fortsette drifta – nå med et svært begrenset utviklingspotensial.

Konkrete innspill gårdsplass:

Vi ber om å få:

- Beholde de midlertidige tiltakene som ble gjort i konseptutprøving for å teste markedet (Prosjekt med støtte fra Innovasjon Norge Landbruk) permanent, slik at vi sikrer driftsgrunnlaget på gården.
- Benytte gamle bygg til nye formål
- Bygge to mindre overnattingshytter med høyere standard på gårdsplassen

Dette innebærer at der blir kapasitet til 25 gjester på gårdstunet. spredt i flere eksisterende og 2 nye bygg (se nærmere beskrivelse under).

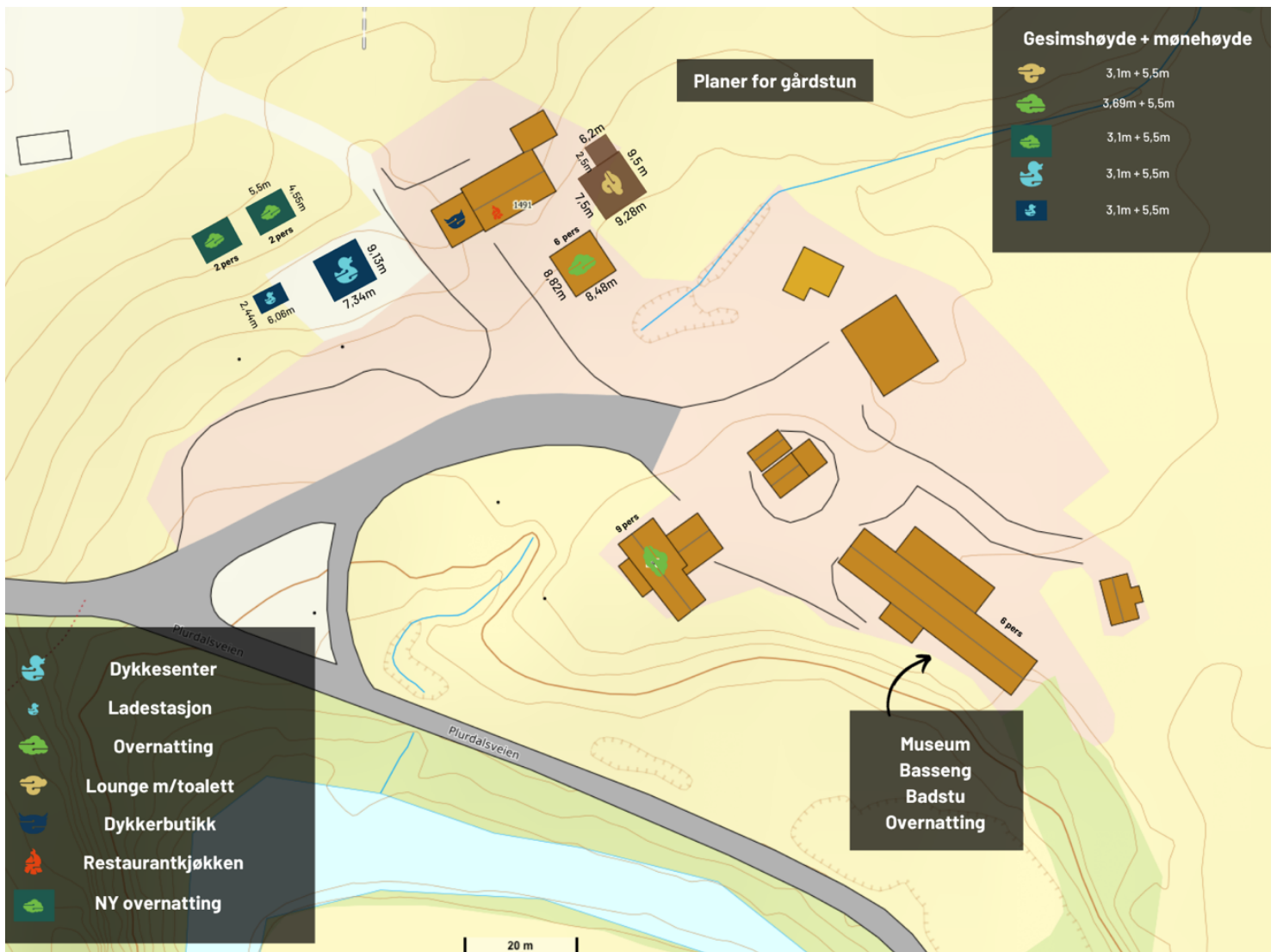
Gårdstun i dag

Plura Sleep:

Overnatting er i dag i brakerigg som kom til gården under restaurering av Kallvassdammen tilbake i 2015-16. Disse ble kjøpt av gården etter prosjektslutt og ble stående på samme sted. Her er det 6 dobbeltrom som leies ut til gjester. Disse rommene er svært små, og vil omgjøres til enkeltrom med høyere standard når/hvis vi får mulighet til å utvide kapasiteten med flere rom.

På gårdstunet blir det dermed i eksisterende bygningsmasse:

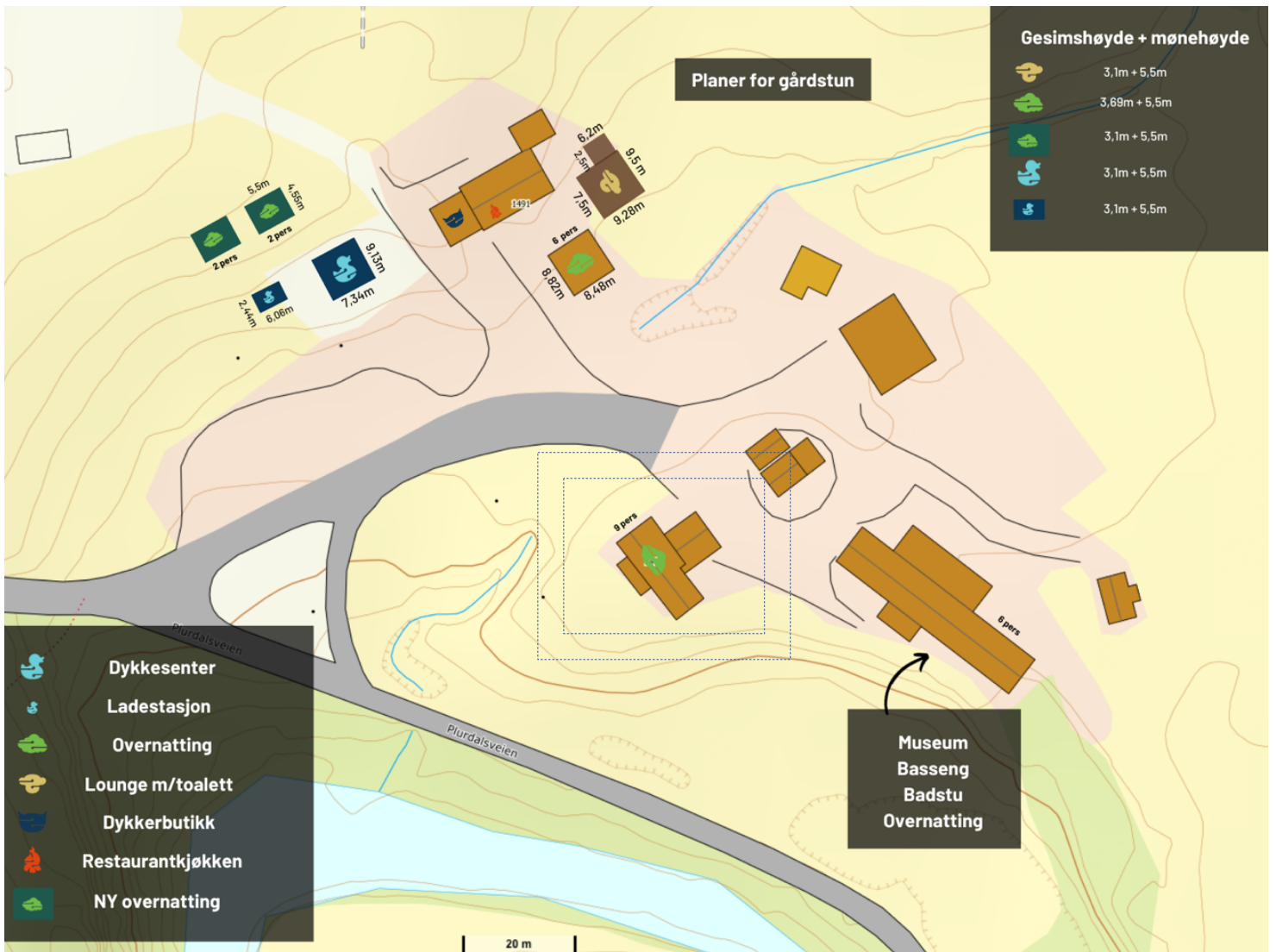
- Eksisterende overnatting som ble tatt i bruk som en konseptutprøving etter vi hadde fått utviklingsmidler fra Innovasjon Norge, reduserer kapasitet fra 12 til **6 personer**.
- Det gamle hovedhuset har mest karakter og fungerer bedre til formidling av gårdshistorien. Her er det kapasitet til **9 personer**.
- I den gamle driftsbygningen er det kapasitet til å etablere 3 dobbeltrom, **6 personer**.

I ny bygningsmasse:

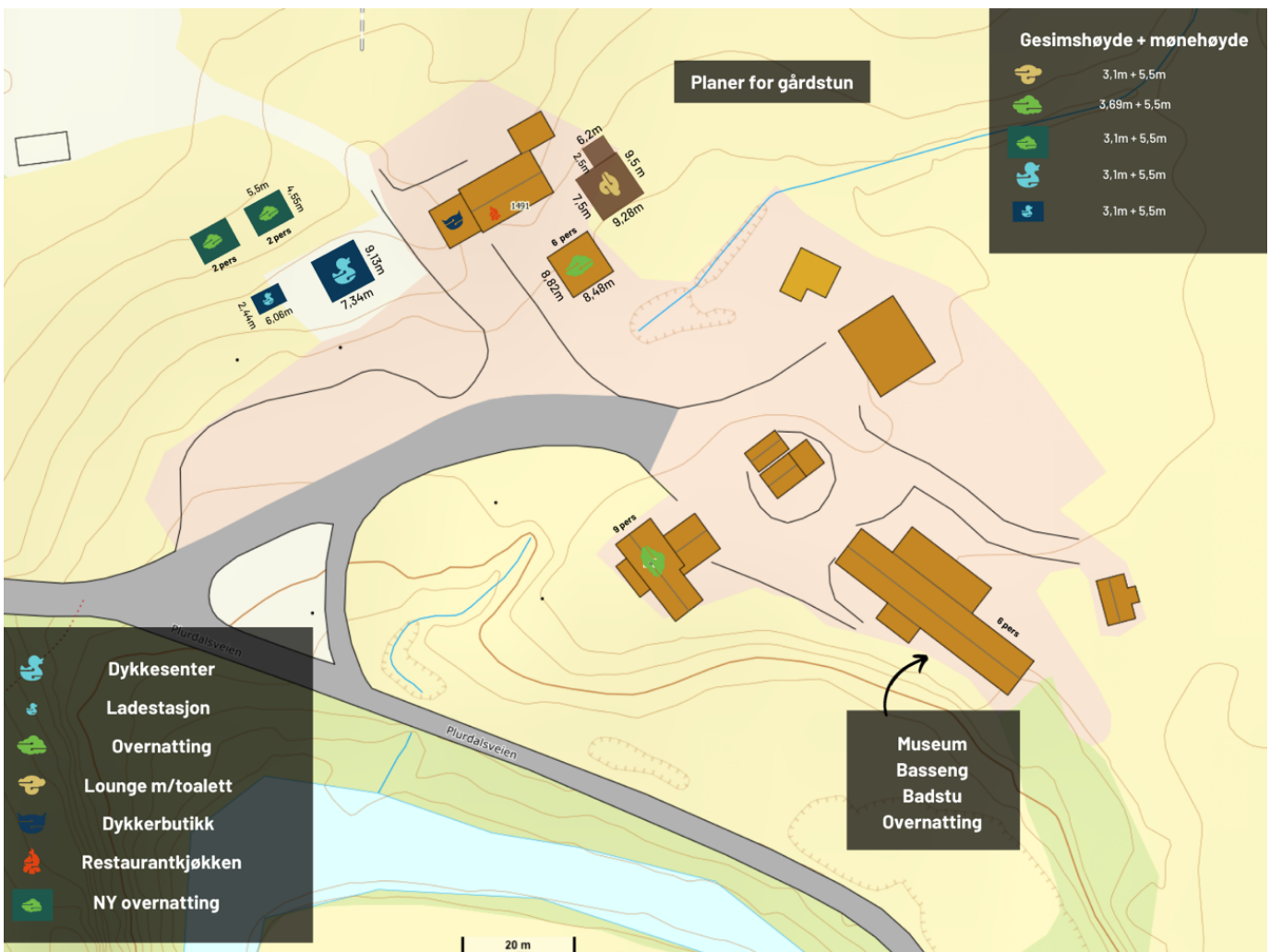
- 2 dobbeltrom på utsiktspunkt bak dykkesenter, **4 personer**.

Totalt: 25 personer på gårdstun.

Hovedhus:

Driftsbygning:

Bruksendring av utdatert driftsbygning:

Den gamle driftsbygningen brukes ikke til annet enn lager i dag og det har ikke vært dyr i fjøsen siden 2006. Ved oppstart av tradisjonell drift vil ikke denne bygningsmassen tilfredsstille dagens lovkrav. Vi ser allerede at bygget forvitrer etter å kun ha blitt brukt til kaldlager i nesten 20 år. Vi ønsker derfor å be om å få ta i bruk dette bygget, både for å bevare selve bygget og for å ivareta sentrale funksjoner som skulle etableres i dykkersentret som vi nå ikke får mulighet til å bygge.

- Basseng for å sikre helårsdrift

Med denne løsningen kan vi holde dykkerkurs hele året, også når elva er islagt. Bassenget kan brukes som energilager for oppvarming av bygget med vann til vann system. Da kan vi redusere behovet for ny-bygg, samtidig som vi får rustet opp og tatt vare på eksisterende bygningsmasse.

- Sauna/velvære avdeling: Med utsikt mot både dyrkamark og vill natur.

- Gårdsmuseum

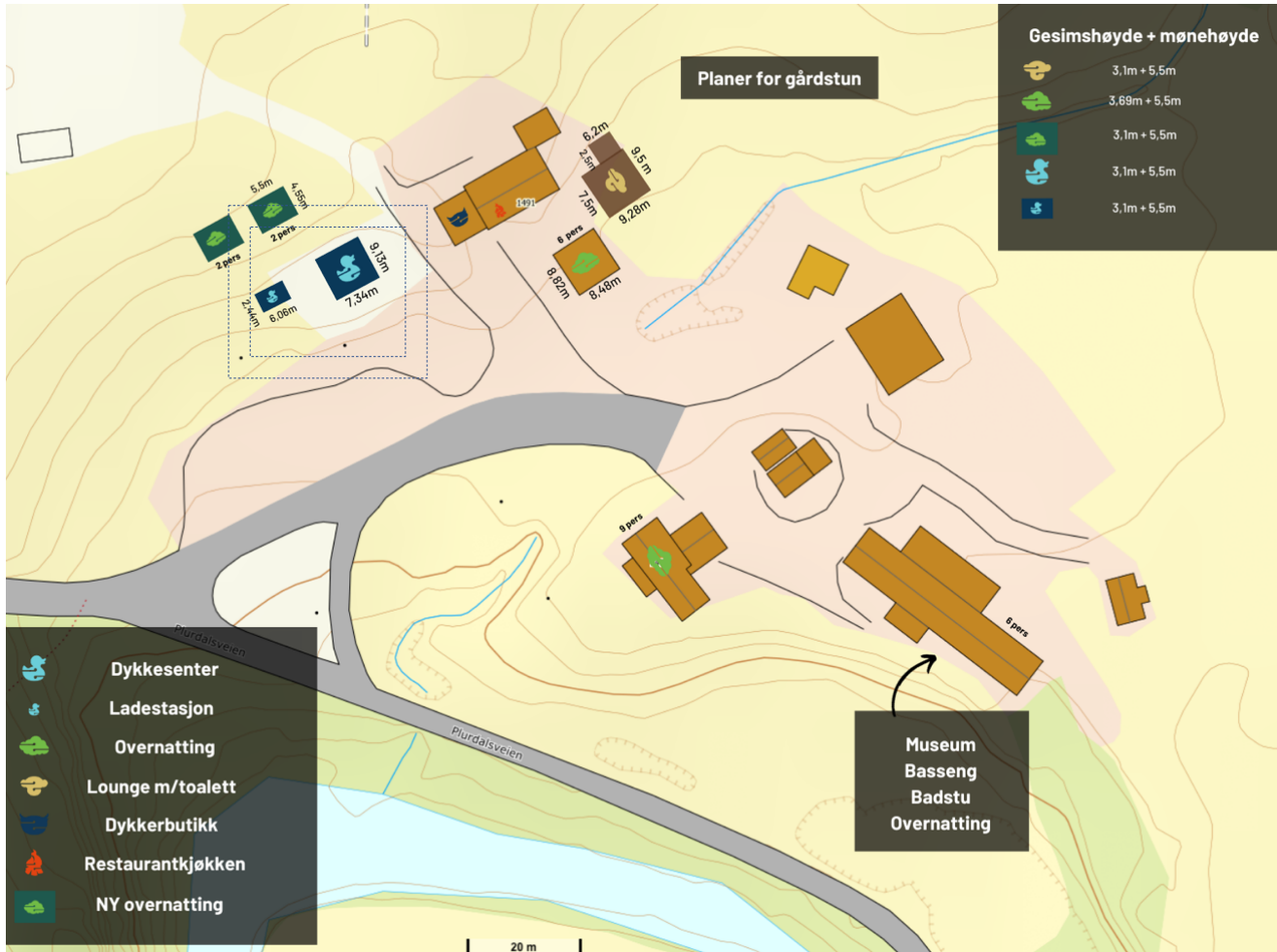
Steinfjøsen tas i bruk som museum og formidlingslokale, for formidling av gårdshistorien. Her kan man også ha dykketeori dersom Loungen er opptatt.

- Overnatting:

3 dobbeltrom med høy standard og tilgang til basseng og sauna/velvære avdeling.

Dykkersenter, Plura Dive:

Hjertet i aktiviteten på gården er dykkersenteret. Her har vi i dag plass til 15 dykkere med utstyr. Funksjonene som ivaretas her er tørkerom, utstyrsrom, servicebenk, fyllestasjon og ansattes utstyrsrom. På vestsiden av dette bygget ligger også en mindre ladestasjon for lading av lithiumbatterier.

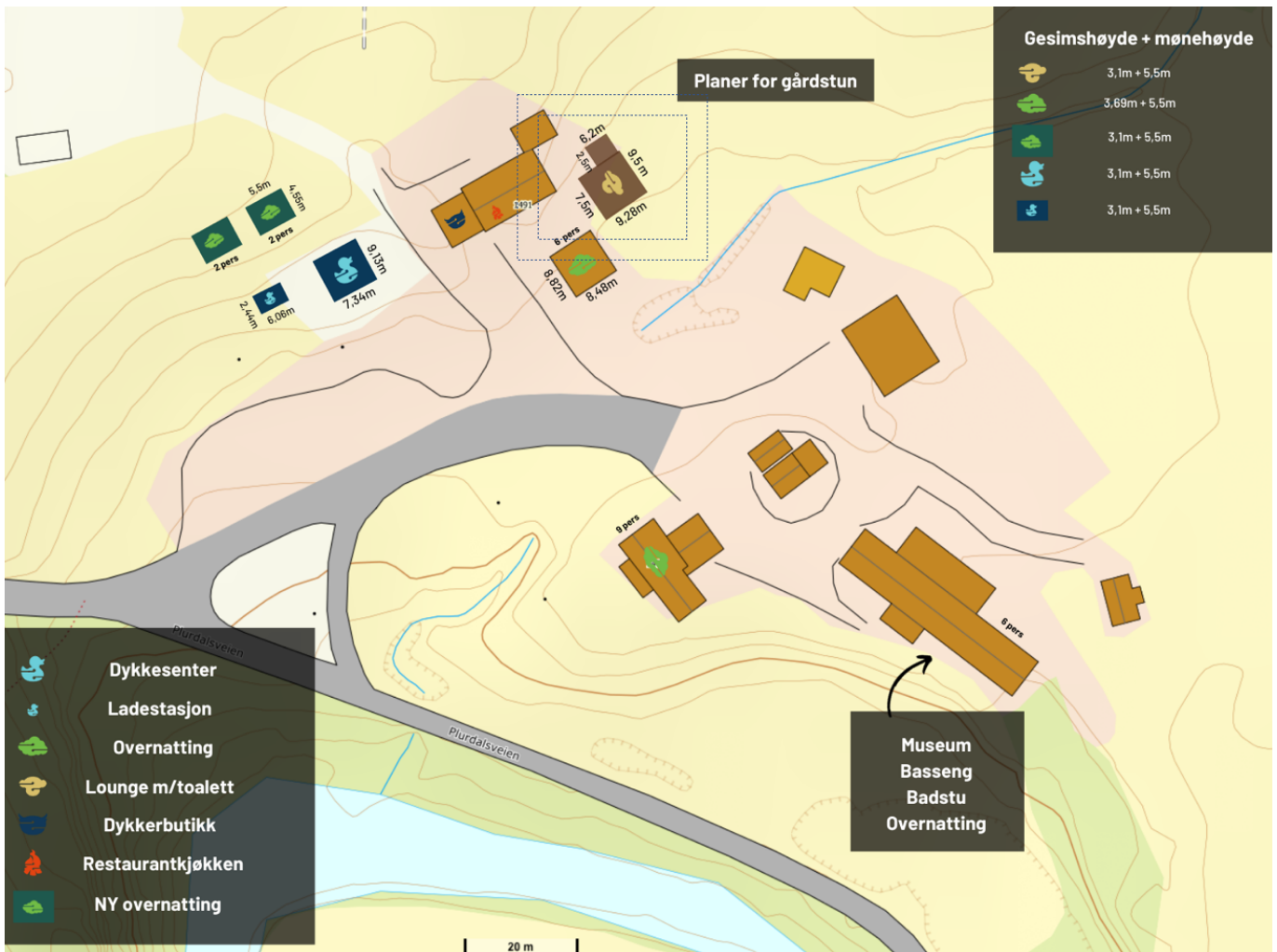

I utgangspunktet var dette satt opp som en del av en testing av markedet i forbindelse med planene om nytt dykkersenter ved grotta. Standarden på bygget er likevel god og bygget vil delvis kunne imøtekomme behovene for fremtidig utvikling. Dersom vi også kan benytte den tidligere driftsbygningen til å ivareta resterende funksjoner vil dette kunne bli en akseptabel løsning for å sikre fremtidig drift.

Plura Lounge:

Plura Lounge er et samlingssted både for lokalbefolkning i dalen og for dykkere fra hele verden. Denne ble oppført som et tiltak under COVID for å forhindre at bedriften måtte stenge. På grunn av små fellesarealer gjorde avstandsbegrensningen at vi kun kunne ha 2-3 gjester på samme gang, og vi var i akutt behov for midlertidig økt kapasitet i påvente av utbyggingen av det nye senteret. Loungen har sitteplasser til 20 personer, en 85" storskjerm for presentasjoner, møter og undervisning.

Her er det mulig å holde både eventer og dykkerkurs. I tillegg har vi hatt barkvelder for dalens befolkning. Plura Lounge er et samlingssted med god atmosfære som bidrar til lokalsamfunnsutvikling, bolyst og blilyst.

Økt tilrettelegging ved Lounge:

Loungen har behov for bedre toalettfasiliteter, og vi ønsker å legge til en toalettmodul for å øke kvaliteten på gjesteopplevelsen samtidig som vi legger til rette for alle.

Oversiktsbilde av gårdstun, Jordbru

5 kilometer til nærmeste nabo.

Kårbolig, Plura Eat og Plura Shop:

I andre etasje bor Jani og Ina, som eier og driver gården. I første etasje er Plura Eat (restaurantkjøkken), kontor og lager. Kjøkkenet var en del av konseptutprøving for testing av markedet, da det nye dykkersenteret skulle ha en egen restaurant del.

Plura Shop:

Dykkebutikken har vært essensiell for å sikre gjestene en god og helhetlig opplevelse. Å ha en lokal dykkebutikk har også betydd mye for dykkerne i de nærliggende kommunene, da nærmeste dykkebutikk med varelager er i Trøndelag. Dette var også en del av piloten, og dykkerbutikken skulle etter de opprinnelige planene flyttes til det nye dykkersenteret.

Stabbur og vedskøt:

Gamle tømmerbygninger i 2 etasjer, byggeår rundt 1760. Velbevarte bygninger med utstilling av museumsgjenstander fra gården.

Disse har blitt brukt til å formidle gårdens historie, krigshistorie og familiens historie til små grupper. Kjernen i formidlingen har vært lokalmat og historiefortelling.

Campområde

Dette området var tidligere regulert til campingplass med mulighet for inntil 25 campingvogner (fastplasser). Dette er i praksis veldig likt hyttetomter. Vi har forstått at ordinære hytter og caravanplass ikke er ønskelig for reindriftsnæringa. Vi ber derfor om en endring av dagens planformål til noe som er mer i tråd med reindriftas ønske.

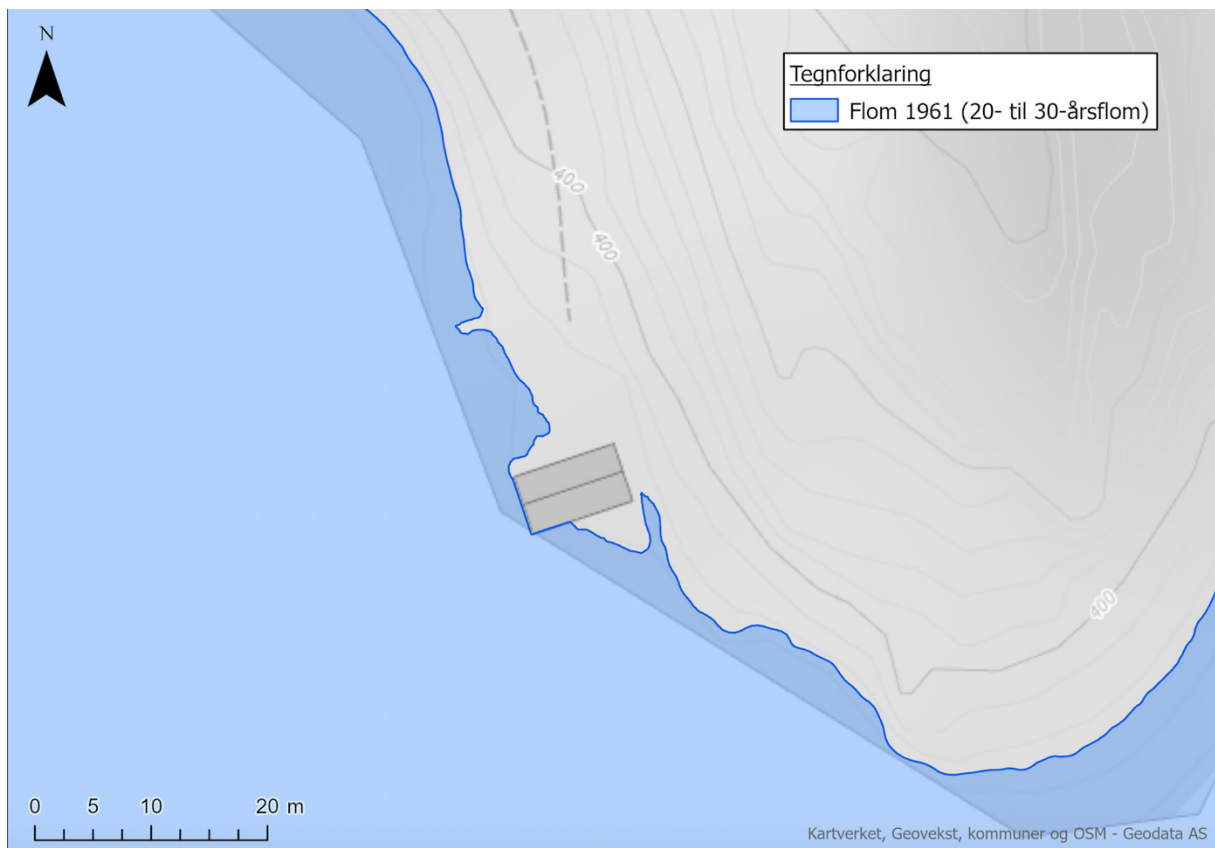
Vi foreslår å erstatte de 25 oppstillingsplassene for campingvogn med inntil 8 bygg som brukes til å øke kapasitet for overnatting og opplevelser i tilknytning til gården. Byggene plasseres minimum 20 meter fra elvekant, og utenfor den kartlagte flomsoneen. Se forslag til plassering og størrelser på kart.

Eksisterende sauna uten strøm og vann (oppført for nesten 10 år siden) som i dag også benyttes ved kursing av dykkere ber vi om å få beholde der det ligger. Her har vi bedt hydrolog om vurdering.

«Saunaen vil trolig falle inn under sikkerhetsklasse F1 for flom, siden det er kun midlertidig personopphold. For F1 er det 20-årsflom i fremtidens klima som er dimensjonerende (jf. TEK 17 §7-2). Jeg har ikke gjort kartlegginger for 20-årsflom i fremtidens klima. Men, jeg kalibrerte opp mot en observert flom i 1961, som tilsvarte rundt en 20- til 30-årsflom. Kart som viser denne flommen ved saunaen er gitt under. Det er forventet at klimaendringer vil gi rundt en 40% økning i flomvannføring, men det er mulig at regulering/vannkraftutbygging i ettertid gjør at flommen i 1961 tilsvarer omtrentlig en 20-årsflom i fremtidens klima. Uavhengig av dette, indikerer modelleringene at saunaen er utsatt for flom – den ligger jo svært nærme elva.» *Hege Merete Kalnes*

Adkomst til grotta:

Selv om vi må gi opp drømmen om et dykkersenter i verdensklasse ved Pluragrotta, ber om å at nedgangspunktet til Plura får bestå. Her ønsker vi å etablere en stabil trapp ned i vannet fra elvekanten. Dette for å forhindre økt slitasje på kantvegetasjonen ved at dykkere og andre benytter flere ulike stier og nedgangspunkter. Dette er også viktig med tanke på sikkerhet, slik at dykkere og den øvrige allmenheten ikke skader seg når de skal inn/ut av vannet.

Vurdering av virkninger av tiltakene

Sikkerhet mot naturfare

- **Geoteknikk/byggegrunn**

Vedlagt følger geoteknisk notat utarbeidet av Asplan Viak AS, datert 08.03.2023. Denne konkluderer med at området har tilstrekkelig sikkerhet i forhold til områdestabilitet.

- **Flom**

Vedlagt følger flomvurdering fra Asplan Viak datert 11.09.23. Denne konkluderer med at Pluravassdraget ikke fører til risiko for bebyggelsen på gårdstunet. Sidebekken som går under gårdstunet gjør at deler av gårdstunet er utsatt for flomvann på avveie. Dybde, hastighet og DV-tall ved disse er imidlertid såpass lave, at byggene trolig ikke vil ta skade under en flomsituasjon. Nye tiltak frarådes i dette området, dersom man ikke bytter ut rørene under tunet med 2 x Ø1200mm rør.

- **Skredfare**

Vedlagt følger skredvurdering fra Asplan Viak datert 11.09.23. Kartleggingsområdet tilfredsstiller lovverket sitt krav til sikkerhet mot skred for nybygg/påbygg i sikkerhetsklassene S1 og S2, der årlig nominell sannsynlighet for skred ikke må overskride henholdsvis 1/100 og 1/1000.

Hensynet til reindrift

Vi har både tidligere og i denne prosessen hatt en god dialog med Ildgruben reinbeitedistrikt. Aktiviteten i regi av oss på gården er i hovedsak konsentrert i et svært lite område med cirka 500 meters radius fra gårdstunet. Både nåværende og planlagte aktiviteter har etter vårt skjønn, ved at totalbelastningen har blitt tatt ned (fjerning av ubebygde hyttetomter, endring av formål fra camping med 25 fastplasser til 5 hytter og 3 badstuer) og at andre forstyrrelser har blitt redusert – en akseptabel påvirkning på reindriften. Hovedtyngden av vår aktivitet foregår under bakken, inne i den vannfylte grotta og på gårdstunet. Dette har gitt en unik mulighet til sameksistens mellom oss som gård drivere i tilleggsnæring og reindriften. Familiene har fått til en sameksistens i flere hundre år, og vi kommer til å gjøre vårt for at dette skal kunne fortsette.

I dialog med reindriften har det kommet frem at den nye løsningen er akseptabel, men at den opprinnelige planen hadde vært enda bedre for alle parter. Områdene rund gården Jordbrua brukes aktivt av reindriften, sør og vest for gården er det ikke langt til kalvingsområder og lia i bjørkeskogen er det tidlig grønt der rein kan beite i tiden etter kalving. Nord og øst for gården brukes mye som tidlig vinter og som vinterbeiter for rein. I forbindelse med kalvmerking om sommeren brukes områdene sør for gården som oppsamlingsområde. Det ble derfor laget en avtale med Statkraft om anleggsstans med rehabiliteringsarbeidet av kalvassdammen under den perioden på året.

Område på begge sider av elva Plura er områder som det i dag er lite forstyrrelser, på tross av at dykkersenteret ble etablert i 2017. Det kan en se på foreks. "strava kart" hvor en del av friluftaktivitet registreres. Alt registreres ikke der, men en kan danne seg et bilde hvordan område brukes av friluftslivet. Det meste av aktiviteten er langs anleggsveien, noe mer utover i terrenget når en nærmer seg Kalvatnet. Av den grunn mener reinbeitedistriktet at området generelt må ha en streng holdning til inngrep som forstyrrer rein.

Plan om bygging av ny flyplass gjorde at distriktet krevde at gjenstående reindriftsarealene måtte få et større vern mot arealinngrep. Det skulle ikke gå utover tradisjonell jord og skogbruk. Dette var begrunnelsen for innskjerping av saksbehandlingsreglene og fjerning av regulerte hyttetomter som ikke var bebygd, og å ikke tillate nye arealinngrep.

Når det gjelder selve planen til dykkersenter i Plura mener reinbeitedistriktet at det kunne tillates slik det var skissert i gjennomgangen av kommunes arealplan. Gjennom reduseringen av totalbelastningen ved at hyttetomter ble fjernet og ved at dykkersenteret ble etablert så nært dykkeaktiviteten som praktisk mulig. Det ville ført til redusert trafikk mellom gården og dykkestedet, da hele verdikjeden (dykking, tjenester relatert til dykking, overnatting, mat) ville blitt levert på ett sted. Da ville i hovedsak trafikken mellom selve gården og dykkesenteret vært kun ved dykkernes ankomst/avreise og når drivere skal til og fra. Begrunnelsen for at dykkesentret helst skulle blitt plassert nært er fra reindriftas perspektiv at bruken mest trolig blir dykking og det som er relevant for den aktivitet. Reindrifta er bekymret for at dersom aktiviteten blir flyttet inn på gårdstunet og spredt kan det fort bety at man ser andre muligheter til turistaktivitet som betyr større forstyrrelser for reindriften, som for eksempel turløyper og snøscooterløyper mm. Reinbeitedistriktet har likevel ikke den forståelse at drivere av Plura dykkersenter har de planer i dag, men at de fortsetter å fokusere på den nisjen de har vært tydelig på til reinbeitedistriktet.

Den beste løsningen for sameksistens mellom reindrifta og oss som drivere av gården ville vært å få følge den opprinnelige planen og bygge ved grotteinngangen.

Det er paradoksalt at Statsforvalteren synes at en mulig hypotetisk konsekvens (ingen innspill om dette i høringsrundene) for allemannsretten og friluftslivet, på dette lille området, er viktigere enn hensynet til reindrifta og gården som har funnet en omforent løsning som vi mener ikke begrenser allemannsretten eller friluftslivet. Særlig med tanke på sikkerhetsaspektet innen grottedykking, og bevaring av reindrifta som kulturbærer og næring.

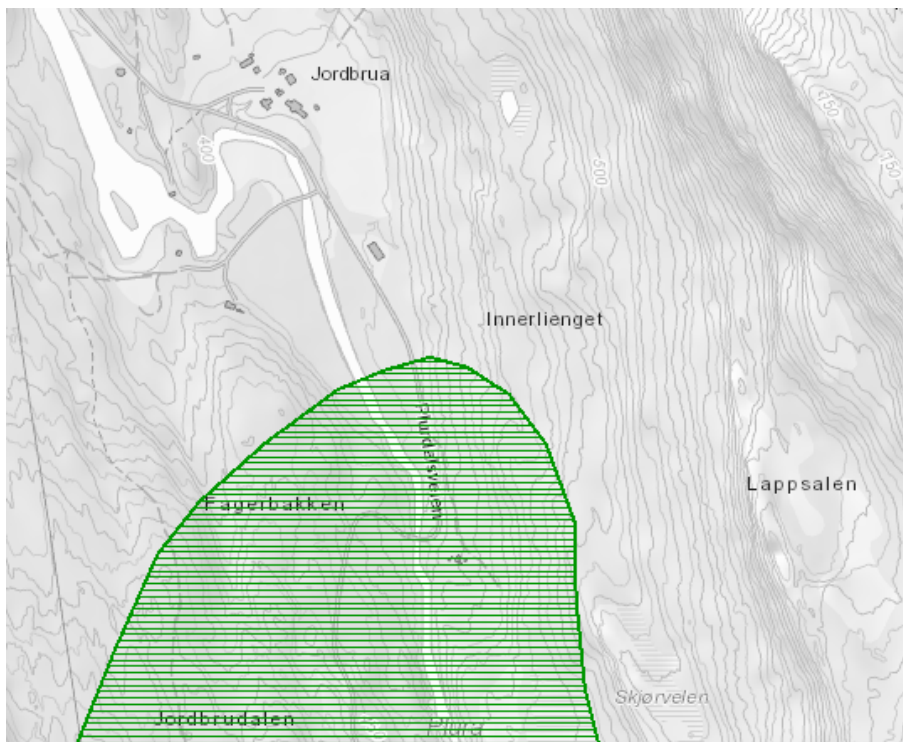
Naturtyper og arter

I naturbasen:

- Art av nasjonal forvaltningsinteresse: Taksvale.
Taksvalen vil slik vi ser det ikke påvirkes av de planlagte tiltak. Bygget der taksvalen er registrert vil ikke bli berørt.

Naturtype DN håndbok 13-Jordbugrotta – Sprutforsområdet.

Jordbrugrotta og Sprutforsen kan lett, men bør ikke forveksles med Pluragrotta.

Både den nåværende og planlagte aktiviteten vår er 450 meter unna grensen til der denne hensynssonen starter ifølge planen.

Er listet som svært viktig grotte, ligger også inne i kommuneplanens arealdel som hensynssone for bevaring av naturmiljø, og som arealformål naturområde.

Pluragrotta har inngangen under vann, og er ellers «vanlig» elvebank i et regulert vassdrag.

Dykkere som kommer til Plura overnatter i snitt 6 netter, og ønsker vanligvis tilgang til parkering, luftfylling, tørkerom, mat og overnatting.

Selve sporten utøves på mest mulig skånsom måte for naturen. Størst slitasje er det på stien fra parkering og ned til inngangspunktet, cirka 25 meter. Vi har funnet dokumentasjon på at denne slitasjen allerede var tilstede i 2000. Dykkerne går i dag samme sti opp og ned fra vannet, ved inngangspunkt har vi bygd en liten trapp i tre, for å unngå ytterligere skade på kantvegetasjon, som fort kunne oppstått ved at dykkere går i vannet fra flere ulike steder.

Det ligger en hovedline inne i grottesystemet, denne er kun festet med tau som er knyttet fast i stein og festet på skånsomt vis. Dette kan fjernes så og si uten å levne spor.

Alle dykkerne har på seg tørrdrakt, som beskytter både personen fra kaldt vann og miljøet fra påvirkning. Målet for en grottedykker er å være «midwater» gjennom hele dykket, altså ikke røre «tak eller gulv». Dette gjør dykking til en av de mest skånsomme aktivitetene med tanke på sporløs ferdsel.

Sikkerhet

Alle dykkere som kommer må ha kurs i grottedykking, dersom de ønsker å benytte dykkersenteret. Dette er fordi grottedykking er av mange ansett som en riskosport, og vår jobb er å minimere risiko og forhindre ulykker. Vi har et eksterntrevidert HMS system, og god dialog med nødetatene. Vi hadde senest gjennomføring av grotteredningskurs, i samarbeid med politiet, 15-18 mai 2023.

Grunnen til det strenge sikkerhetsfokuset er at det har vært flere dødsulykker i grotta, både i 2006 og i 2014. Forskning viser også at dykkere som ikke har kunnskap om grottedykking har en betydelig større dødelighet. Se link for hele publikasjonen eller les utdrag fra studiens konklusjon under:

[American Cave Diving Fatalities 1969-2007](#)

«Regarding untrained divers, one need conclude no more than they ought not dive in caves. For cave trained divers, however, there might be fewer fatalities if training placed greater emphasis on closely observing all the rules, especially the rule of thirds and using a continuous guideline.» (Buzzacot, Denoble, Vann, Zeigler 2009)

Vi har instruktører i verdenseliten som holder kurs i grottedykking, slik at vi kan minimere risiko for ulykker i grotter. Når kunnskapen er lett tilgjengelig er det lettere å ta det trygge valget. Vi vil gå så langt som å si at det er livsfarlig å dykke i grotter uten forkunnskap om grottedykking, og ber kommunen (og eventuelt Statsforvalteren) om å se på hva vi sammen kan gjøre for å redusere risikoen for dødsulykker i fremtiden.

Kulturminnevern

Gården inngår i verneplan for Rana, og ligger også inne i kommuneplanens arealdel som hensynssone for bevaring av kulturmiljø.

De siste 10 årene har det vært gjort en stor innsats for å ivareta de eldste byggene på gården. Dette med hjelp av stor egeninnsats i kombinasjon med SMIL midler og kulturminnefondet. Bytting av råtne bjelker, kulturlandskapsdag for allmennheten, løyping av never, bytting av tak, nevertekkingskurs etc.

Siden gården ikke er drivverdig i primærnæring er det tilleggsnæringa som gjør at vi i fremtiden vil kunne ha ressurser til å ta vare på de gamle bygningene og kulturlandskapet i fremtida.

Nye tiltak på tunet utformes slik at de tar hensyn til kulturminnevernet og vi anser ikke at dykkersenteret og de planlagte tiltakene vil få innvirkning på opplevelsen av gårdsbebyggelsen.

Landbruk/jordvern

Dyrket eller dyrkbar jord blir ikke påvirket negativt av tiltakene. Tiltakene vil tvert imot bidra til at vi får mulighet til å bevare kulturlandskapet gjennom å ha leide dyr på sommerbeite.

Friluftssinteresser

Kartlagte friluftsområder. Området rundt Jordbrua er registrert som et særlig viktig friluftsområde, og veien er registrert som viktig tur- og friluftsrute. Området følger i hovedsak veien forbi gården og videre opp i det særlig viktige friluftsområdet Kallvatnet. Den er åpen og tilgjengelig vår, sommer og

høst. Den stenges naturlig når snøen kommer, da Statkraft som eier ikke holder den vinteråpen. Det er ingenting som forhindrer allmenheten å benytte området i henhold til frilufsloven.

Gjennom flere år har vi kjempet for at gården skulle beholde veien, og at allmenheten skulle kunne ha tilgang til Kallvatnet som frilufsområde. Gårdens opparbeidede parkeringer er også base for hyttefolk, frilufsfolk og jegere.

Økt tilrettelegging gjør at det er lettere for folk å benytte omkringliggende natur i frilufsøyemed. Med de planene vi har for utvikling av eiendommen er det ingenting som forhindrer allmenheten i å anvende det særlig viktige frilufsområdet. Dersom vi ikke kan drive med virksomheten som sikrer gården inntjening vil vi ikke kunne drive gården i et helårsperspektiv. Dette vil ha store konsekvenser for allmenhetens tilgang til dette særlig viktige frilufsområdet, da den 5 kilometer lange veien fra Skar til Jordbru mest sannsynlig også vil bli vinterstengt eller i verstefall helårstengt.

Grotteinngangen synes ikke da den er under vann(cirka 6 meter). Det går vei forbi, og slik jeg forstår frilufslovens §1 er den på gårdens innmark, da den ligger midt mellom to områder av gårdens dyrka mark.

Vår aktivitet vil ikke påvirke noen annen del av det store frilufsområdet enn akkurat her, da vi grunnet hensyn til reindrift ikke har planlagt organiserte aktiviteter i utmarka.

I forhold til allmenhetens rett til fri ferdsel i grotta ønsker vi å påpeke at vi ikke hindrer ferdsel, men at det er en betydelig **sikkerhetsrisiko** – altså risiko for liv og helse (i verste fall død) – når det kommer til dykkere som ikke vet hvordan man håndterer risikoen ved grottedykking.

Trafikk

Selv om reiselivsdestinasjonen Plura Valley driver helårsturisme er ikke trafikken opp og ned dalen stor. Mange av de som besøker oss oppholder seg bare på gården og i grotta de dagene de er her. Dette gjør at det kun er transport til og fra som belaster veisystemet.